

ע"פ 4737/16 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים
ע"פ 4737/16

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט נ' סולברג

המערער: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי ירושלים
(כב' השופט הבכיר א' כהן) מיום 07.06.2016
בת"פ 016148-08-15

תאריך הישיבה: י"ט בתמוז התשע"ו (25.7.2016)

בשם המערער: עו"ד מחמוד מוחמד

בשם המשיבה: בשם שירות המבחן לנוער:
מתורגמן לשפה הערבית:
עו"ד בת שבע אבגד
מר חאמי ג'ובראן
מר יונתן גורנברג

פסק דין

השופט נ' הנדל:

1. המערער, קטין יליד ספטמבר 1997, הודה במסגרת הסדר טיעון בכתב אישום מתוקן בשתי עבירות של ניסיון לתקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, ארבע עבירות של התפרעות, שתי עבירות של חבלה בכוונה מחמירה ועבירה של

חבלה במזיד ברכב. המערער נידון לעונש מאסר בפועל של 4 שנים, מאסר מותנה וקנס בסך 5,000 ש"ח. מכאן ערערו על חומרת עונש המאסר בפועל.

כתב האישום המתוקן כולל ארבעה אישומים. על פי האישום הראשון, בסוף אוקטובר 2014 המערער השתתף יחד עם עשרות רבות של מפרי סדר בהתקהלות שבמהלכה יודו אבנים ובקבוקי תבערה לעבר כוחות הביטחון בשכונת סילוואן בירושלים (להלן: השכונה). במסגרת ההתפרעות המערער יידה מספר רב של אבנים לעבר כוחות הביטחון שהיו בסמוך למקום. על פי האישום השני, מספר ימים לאחר מכן שוב השתתף המערער, יחד עם מספר רב של מפרי סדר, בהתקהלות בה יודו אבנים לעבר כוחות הביטחון בשכונה. במסגרת זו, יידה המערער בהיותו רעול פנים, יחד עם אחרים, עשרות אבנים לעבר כוחות הביטחון שהיו במקום. באישום השלישי, המערער השתתף - יחד עם מספר רב של מפרי סדר, חלקם רעולי פנים - בהתקהלות בה יודו אבנים ובקבוקי תבערה לעבר כלי רכב של יהודים מגגות של בתים בשכונת סילוואן. באותה העת, נסע במעלה הכביש מיניבוס ובו כעשרה נוסעים. המערער, שהיה רעול פנים, יידה יחד עם אחרים בקבוקי תבערה וכן מספר רב של אבנים לעבר המיניבוס. כתוצאה מכך נפגע המיניבוס מבקבוקי התבערה ומהאבנים, סטה הצידה והתנגש במספר כלי רכב. על פי האישום הרביעי, במהלך חודש מאי 2015 השתתף המערער עם מספר רב של מפרי סדר בהתקהלות בה ירו בקבוקי תבערה לעבר כוחות הביטחון בשכונה. המערער, בהיותו רעול פנים, זרק בקבוק תבערה דולק אל עבר ג'יפ של כוח משטרה. בקבוק התבערה נפל על הרצפה בסמוך לאחד מגלגלי הג'יפ והגלגל התלקח כתוצאה מכך. באישומים הראשון והשני הורשע המערער בעבירות בהן של ניסיון תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות לפי סעיף 274(א)(1)+(2)+(3) בצירוף סעיף 25 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); והתפרעות לפי סעיף 152 לחוק. באישום השלישי הורשע המערער בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(2) + סעיף 29 לחוק; חבלה במזיד ברכב לפי סעיף 413 לחוק; והתפרעות. באישום הרביעי הורשע בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה והתפרעות.

2. קצין שירות המבחן ציין כי מדובר בנער בעל נסיבות אישיות ומשפחתיות קשות, שזוהי מעורבותו הראשונה עם החוק הפלילי ואינו מעוניין במעורבות חוזרת בפלילים. כן צוין שהמערער נוטה להשליך אחריות על ביצוע העבירות לגורמים חיצוניים, שמציב לעצמו "יעדים נורמטיביים" לאחר שחרורו מעונש המאסר.

הסנגור טען כי העונש חמור יתר על המידה, ואילו התביעה תמכה בגזר הדין.

3. נכון להתייחס לדברים בקצרה אך בצורה ברורה. רוח רעה נכנסה לחברה בחודשים האחרונים. אמנם, רוח זו איננה חדשה אך עוצמתה התגברה ובמיוחד במקומות מסוימים כמו אזור ירושלים. זוהי "מכת עיר". בוגרים ונערים נוהגים באלימות קשה. הסיכון הטמון במעשיהם מותיר אותותיו גם כאשר אינם מבוצעים. נוהגי רכב תמימים הופכים למטרה ניידת. כך בכוח, כך בפועל. כוחות הביטחון חשופים לסיכון מוגבר ומכוון דווקא בשל תפקידם.

בית המשפט אינו יכול לעמוד מנגד. העונש חייב להרתיע. בנסיבות אלה, נדמה כי אין מנוס אלא להעלות את רף הענישה, כפי שביקשה התביעה בתיק זה בפני הערכאה המבררת. נציג המדינה אף הודיע כי אינו מגיש פסיקה באופן רחב, שכן המטרה היא להחמיר מעבר לעונש הנהוג.

כמובן, שיקולים אלה רלוונטיים אך יש לאזן אותם עם שיקולי ענישה מקובלים. הקטין אינו כבגיר, ברם אינו חסין בפני הטלת עונש מאסר בפועל, גם לתקופה של שנים. ועדיין, העונש חייב להיות, ככל שניתן, תוצאה של תהליך

רציונאלי המאפשר בקרה על מנת להבחין בין מקרה למקרה.

מבלי להציג רשימה ממצה, לנוכח המאפיינים הייחודיים של עבירות מעין אלה, יש לשקול, בין היתר, את הנתונים הבאים: האם הנאשם קטין או בגיר; גילו של הקטין; חומרת המעשים והסעיפים בהם הורשע; הנזק הפוטנציאלי כתוצאה ממעשיו; הנזק שהתרחש בפועל; מספר המעשים; ואורך התקופה שבמהלכה בוצעו. ושוב, זאת לצד שיקולים "רגילים" כגון שיקום ועבר פלילי. יחד עם זאת, נדמה כי חומרת המעשה תופסת מקום נכבד לנוכח המסוכנות הכרוכה בו.

בענייננו, מדובר בארבעה מקרים שהתרחשו על פני תקופה של כ-7 חודשים. המערער היה כבן 17 בעת החל בביצועם. הסיכון הכרוך במעשיו, לרבות זריקת בקבוקי תבערה, חמור הוא.

4. בהינתן כל אלה, לא נפלה טעות בהחלטת בית המשפט המחוזי לגזור על המערער עונש מאסר בפועל למספר שנים. אם בכל זאת החלטנו להתערב ולהקל בעניין העונש, שתי סיבות לדבר. האחת, צודק הסנגור כי יש לכבד את הכלל בענישה לפיו גם אם בית המשפט רוצה לקבוע רף ענישה חדש, יש לעשות זאת בהדרגתיות. בית המשפט המחוזי ציין את הכלל האמור, אך נראה כי במבחן התוצאה לא ניתן לו די משקל. השנייה, על מערער אחר בפרשה, בגיר, נגזר על ידי מותב שונה עונש מאסר בפועל של 7 שנים, כאשר הורשע בסך הכול ב-15 אישומים, לרבות בעבירות של שימוש פזיז ורשלני בחומר נפץ, הצתה וייצור נשק (ת"פ 57220-05-15 מדינת ישראל נ' עבאסי (30.5.2016)). מבלי להביע עמדה לגבי אותו מקרה, נראה כי יש חוסר מידתיות מסוים ביחס בין שני המעורבים לאור הפער במעשיהם ובמעמדם - בגיר לעומת קטין. ודוק, הדגש מושם על כך שמדובר באירועים משותפים. לנוכח האמור ובנסיבות מקרה זה, יש לקבל את הערעור כך שיינתן ביטוי לשיקולים אלה אך גם לצורך להחמיר בענישה במעשים כגון אלה, גם כלפי קטין בן 17.

סוף דבר, הערעור מתקבל באופן שעונש המאסר בפועל יעמוד על 3 שנות מאסר, תחת 4 שנות מאסר שנגזרו. יתר הוראות גזר הדין והעונשים שנקבעו בו עומדים בעינם.

ניתן היום, כ"א בתמוז התשע"ו (27.7.2016).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט